

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КОРАБЛЕБУДУВАННЯ
ІМЕНІ АДМІРАЛА МАКАРОВА

МАТЕРІАЛИ

I Всеукраїнської
науково-практичної конференції

«ПСИХОЛОГІЧНІ СТУДІЇ.
НАУКОВИЙ ПОШУК І ПРАКТИЧНИЙ ДОСВІД»

23 квітня 2026 року

Миколаїв
2026

НАУКА | ПРАКТИКА | РОЗВИТОК | МАЙБУТНЄ

**Міністерство освіти і науки України
Національний університет кораблебудування
імені адмірала Макарова, кафедра психології
Інститут психології імені Г.С. Костюка НАПН України (м. Київ),
Лабораторія організаційної і соціальної психології
Українська Асоціація організаційних психологів та психологів праці
Національної Академії педагогічних наук України
Миколаївський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти,
кафедра педагогіки, психології та менеджменту освіти,
навчально-методична лабораторія практичної психології та соціальної
роботи
Академія праці, соціальних відносин і туризму (м. Київ),
кафедри психології та соціальної роботи
Запорізький національний університет,
факультет соціальної педагогіки та психології
Львівський державний університет внутрішніх справ,
кафедра практичної психології навчально-наукового інституту управління,
психології та безпеки
Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д.
Ушинського, кафедра клінічної психології та психічного здоров'я**

МАТЕРІАЛИ

І Всеукраїнської науково-практичної конференції

**«ПСИХОЛОГІЧНІ СТУДІЇ. НАУКОВИЙ ПОШУК І ПРАКТИЧНИЙ
ДОСВІД».**

23 квітня 2026 року

**Миколаїв
2026**

УДК 159.9:378

Науковий редактор: Карсканова С. В., канд. психол. наук, доц.

Редакційна колегія: Яблонський А. І., д-р психол. наук, доц.;

Литвиненко І. С., канд. психол. наук, доц.;

Чугуєва І. Є., канд. психол. наук, доц.;

Мухіна Л. М., канд. психол. наук, доц.;

Коренєва Ю. П., канд. психол. наук;

Ларченко І. В., PhD, доц.;

Ляшко А. В., викл.

**Психологічні студії. Науковий пошук і практичний досвід: матеріали I
Всеукраїнської наук.-практ. конф., 23 квіт. 2026 р. Миколаїв: НУК ім. адм.
Макарова, 2026. 601 с.**

У збірнику матеріалів I Всеукраїнської наук.-практ. конф. «Психологічні студії. Науковий пошук і практичний досвід» подано результати сучасних наукових досліджень і практичних напрацювань у галузі психології. Висвітлено актуальні проблеми психологічної науки та практики в умовах воєнного стану, зокрема питання психол. супроводу, кризового консультування, психотерапії, розвитку ресурсності особистості та відновлення ментального здоров'я.

Матеріали становлять інтерес для науковців, практичних психологів, викладачів і здобувачів освіти.

УДК 159.9:378

© Національний університет кораблебудування
імені адмірала Макарова, 2026

СЕКЦІЯ 6. ПСИХОЛОГІЧНИЙ СУПРОВІД СІМЕЙ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ

- Жукова А.* Психологічний супровід дітей військовослужбовців та їхніх сімей у закладі освіти 337
- Кована А.* Підвищення рівня громадської резильєнтності засобами психологічної підтримки 349
- Куценко Д.* Психологічні особливості переживання невизначеної втрати 352
- Литвиненко І., Морозюк І.* Профілактика правопорушень військовослужбовців, які повернулися з зони бойових дій 357
- Лук'яненко Н.* Формування безпечного простору для сім'ї військовослужбовця після його повернення до цивільного життя 362
- Соловйова І.* Міжвідомча взаємодія як умова ефективної інклюзивної підтримки родин військовополонених 366
- Шляєва О.* Роль типу прив'язаності та емоційного саморозкриття у підтримці емоційної близькості подружжя в умовах вимушеної розлуки 371
- Яремчишин М.* Psychoeducation for Military Families as a Factor in Psychological Adaptation to the Consequences of Combat Experience 376

СЕКЦІЯ 7. ПСИХОЛОГІЧНЕ СУПРОВОДЖЕННЯ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ

- Барсукова І.* Психологічний супровід, нейрокорекція та реабілітація дітей з розладами аутистичного спектру в умовах сьогодення: інклюзивний та психосоціальний підхід 379
- Мочалова О.* Особливості розвитку концентрації уваги у гіперактивної дитини дошкільного віку 384
- Ткаченко О.* Вплив недосипання на психоемоційний стан та навчальну діяльність дітей в умовах інклюзивної освіти 388
- Федорова І.* Особливості впливу сімейного виховання на формування моральної свідомості підлітків 391

СЕКЦІЯ 7. ПСИХОЛОГІЧНЕ СУПРОВОДЖЕННЯ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ

УДК 159.98:376-056.36

Барсукова Ірина

*група 1, спеціальність С4. Психологія ООП. Клінічна психологія
Навчально-науковий інститут психології та суспільних наук
Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського»
м.Одеса, Україна
irinanikolaevna717@gmail.com*

Венгер Ганна

*Кандидат психологічних наук, доцент
Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського»
м.Одеса, Україна
vengeranna3@gmail.com*

ПСИХОЛОГІЧНИЙ СУПРОВІД, НЕЙРОКОРЕКЦІЯ ТА РЕАБІЛІТАЦІЯ ДІТЕЙ І ПІДЛІТКІВ З РОЗЛАДАМИ АУТИСТИЧНОГО СПЕКТРУ В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ: ІНКЛЮЗИВНИЙ ТА ПСИХОСОЦІАЛЬНИЙ ПІДХІД

Анотація. У тезах розглянуто особливості психологічного супроводу, нейрокорекції та реабілітації дітей і підлітків з розладами аутистичного спектру в сучасних умовах. Висвітлено значення інклюзивного та психосоціального підходів у забезпеченні ефективної підтримки розвитку дитини. Проаналізовано основні напрями роботи фахівців та обґрунтовано необхідність комплексного підходу.

***Ключові слова:** розлади аутистичного спектру, психологічний супровід, нейрокорекція, реабілітація, інклюзивна освіта, психосоціальна підтримка.*

Постановка проблеми. У сучасних умовах, зокрема в ситуації соціальної нестабільності та воєнного стану, значно зростає потреба у якісному психологічному супроводі дітей і підлітків з розладами аутистичного спектру (РАС). Такі діти потребують системної допомоги, що поєднує психологічну підтримку, нейрокорекцію та реабілітаційні заходи. Особливої актуальності набуває забезпечення ефективної взаємодії між фахівцями, освітнім середовищем та сім'єю.

Проблема психологічного супроводу дітей з особливими освітніми потребами розкрита у працях Бочаріної Н. О., яка визначає його як системний процес підтримки розвитку дитини в інклюзивному середовищі [1, с. 136]. Особливості організації допомоги дітям з РАС та роль міждисциплінарної взаємодії висвітлює Венгер Г. С. [2, с. 58]. Питання нейрокорекції та подолання сенсорних порушень досліджують Венгер Г. С. та Дуднік А. О., обґрунтовуючи ефективність сучасних нейрореабілітаційних підходів [3, с. 304].

Теоретико-методологічні засади інклюзивної освіти, що забезпечують умови для розвитку дітей з РАС, представлені у працях Колупаєвої А. А. та Таранченко О. М. [4, с. 45]. Психологічні особливості супроводу дітей і підлітків з аутизмом та напрями їх соціалізації розглядає Микільська О. [5, с. 72]. Водночас аспекти соціальної роботи та підтримки сімей дітей з аутизмом висвітлює Шкраб К. О. [6, с. 201].

Незважаючи на значну кількість досліджень, проблема комплексного поєднання психологічного супроводу, нейрокорекції та реабілітації в умовах сучасних викликів потребує подальшого наукового осмислення.

Метою дослідження є аналіз особливостей психологічного супроводу, нейрокорекції та реабілітації дітей і підлітків з РАС в умовах сьогодення з урахуванням інклюзивного та психосоціального підходів.

Актуальність дослідження зумовлена зростанням кількості дітей з РАС та необхідністю створення ефективної системи підтримки в умовах інклюзивної освіти. Важливим є впровадження комплексних підходів, що враховують індивідуальні особливості розвитку дитини та вплив зовнішніх стресових чинників. Психологічний супровід виступає ключовим компонентом у забезпеченні гармонійного розвитку та соціалізації дітей з особливими освітніми потребами.

Виклад результатів дослідження. Психологічний супровід дітей з РАС передбачає систематичну, цілеспрямовану допомогу, спрямовану на розвиток комунікативних навичок, емоційної регуляції та соціальної адаптації дитини [5, с. 72]. Водночас у сучасній науці розлади аутистичного спектру розглядаються як складні порушення нейророзвитку, що мають системний і варіативний характер

проявів. Це означає, що кожна дитина має індивідуальне поєднання труднощів у комунікації, поведінці та соціальній взаємодії, що потребує диференційованого підходу до організації допомоги.

У практиці важливим є не лише індивідуальна робота з дитиною, а й створення цілісної системи супроводу, яка поєднує діагностику, корекцію, профілактику та консультування. Особлива увага приділяється розвитку емоційної стабільності, формуванню здатності до саморегуляції та поступовому розширенню соціального досвіду дитини. Важливим компонентом є також активне залучення батьків до корекційного процесу, що забезпечує узгодженість впливів і сприяє закріпленню сформованих навичок у повсякденному житті [1, с. 136].

З власного досвіду роботи в Комунальному закладі «Одеський навчально-реабілітаційний центр «Відкриваємо світ» Одеської обласної ради» можна зазначити, що ефективність супроводу значною мірою залежить від створення структурованого, передбачуваного середовища. Наприклад, використання візуальних розкладів, чіткої послідовності завдань і повторюваних ритуалів дозволяє знизити рівень тривожності дітей та підвищити їх залученість до діяльності. У роботі з дітьми молодшого віку ефективними є ігрові методи: формування зорового контакту через спільну діяльність, розвиток наслідування, стимулювання комунікації за допомогою альтернативних засобів (картки, жести). У підлітків важливим стає формування соціально прийнятної поведінки, розвиток навичок взаємодії в групі та підготовка до більшої самостійності.

Нейрокорекція виступає одним із ключових напрямів роботи, що базується на уявленнях про пластичність нервової системи та можливість розвитку психічних функцій через сенсомоторну діяльність. У практиці застосовуються вправи на розвиток координації, балансу, просторового сприймання, а також міжпівкульної взаємодії. Наприклад, ефективними є перехресні рухи, робота з сенсорними матеріалами, вправи на ритм і послідовність. Такі методи сприяють не лише покращенню моторики, а й розвитку уваги, пам'яті, мислення та довільної регуляції діяльності [3, с. 304].

Особливості розвитку дітей з РАС проявляються також у нерівномірності формування психічних функцій, сенсорних труднощах та поведінковій ригідності. У зв'язку з цим важливим є використання структурованого навчання, візуальної підтримки та поетапного формування навичок. Практика показує, що чітка організація простору, використання підкріплення та адаптація завдань до можливостей дитини значно підвищують ефективність навчання та корекції [4, с. 78].

Реабілітація дітей і підлітків з РАС має комплексний характер і спрямована на розвиток життєвих компетентностей та підвищення рівня самостійності. У центрі особлива увага приділяється формуванню навичок самообслуговування, організації поведінки в побутових ситуаціях, а також розвитку соціальної компетентності. Наприклад, відпрацювання щоденних дій (харчування, одягання, дотримання режиму) сприяє поступовій інтеграції дитини в соціальне середовище.

Важливою умовою ефективності є міждисциплінарна взаємодія фахівців (психолога, логопеда, дефектолога), яка забезпечує комплексний вплив на розвиток дитини. Регулярний моніторинг динаміки розвитку та коригування індивідуальних програм дозволяють адаптувати роботу до змін у стані дитини. Також значну роль відіграє психосоціальна підтримка сім'ї, яка допомагає знизити рівень стресу та сформувати адекватні стратегії взаємодії з дитиною.

Висновки. Отже, психологічний супровід, нейрокорекція та реабілітація дітей і підлітків з розладами аутистичного спектру потребують комплексного підходу, що поєднує інклюзивні та психосоціальні стратегії. Ефективність роботи значною мірою залежить від узгодженої діяльності фахівців, підтримки сім'ї та створення сприятливого освітнього середовища. Подальші дослідження мають бути спрямовані на вдосконалення методів допомоги та адаптацію їх до сучасних умов.

Список використаних джерел

1. Бочаріна Н. О. Специфіка психологічного супроводу дітей з особливими освітніми потребами. *Практична психологія в інклюзивному середовищі*. Переяслав-Хмельницький, 2019. С. 136–138.

2. Венгер Г. С. Психологічний супровід дітей з розладами аутистичного спектру: методичний посібник для практичних психологів, педагогів та батьків. Одеса: «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», 2024. 216 с.
3. Венгер Г. С., Дуднік А. О. Сучасні підходи до нейрореабілітації сенсорних порушень у дітей з розладами аутистичного спектра. *Клінічна психологія та психотерапія у дзеркалі сучасності*. Київ: «ГО «МНГ», 2025. С. 303–306.
4. Колупаєва А. А., Таранченко О. М. Інклюзивна освіта: від основ до практики. Київ: «АТОПОЛ», 2016. 152 с.
5. Микільська О. Діти та підлітки з аутизмом: психологічне супроводження. Київ: «Україна ТД», 2018. 248 с.
6. Шкраб К. О. Особливості соціальної роботи з дітьми аутистами. *Практична психологія в інклюзивному середовищі*. Переяслав-Хмельницький, 2019. С. 200–202.

Barsukova Iryna

*Group 1, Specialty C4 Psychology of Special Education Needs, Clinical Psychology
Educational and Scientific Institute of Psychology and Social Sciences
State Institution «South Ukrainian National Pedagogical University named after K..*

Ushynsky» Odesa

irinanikolaevna717@gmail.com

Venger Hanna

PhD in Psychology, Associate Professor

State Institution «South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D.

Ushynsky»

vengeranna3@gmail.com

**PSYCHOLOGICAL SUPPORT, NEUROCORRECTION AND
REHABILITATION OF CHILDREN AND ADOLESCENTS WITH AUTISM
SPECTRUM DISORDERS IN MODERN CONDITIONS: INCLUSIVE AND
PSYCHOSOCIAL APPROACH**

Abstract. The theses examine the peculiarities of psychological support, neurocorrection and rehabilitation of children and adolescents with autism spectrum disorders in modern conditions. The importance of inclusive and psychosocial

approaches in ensuring effective support for child development is highlighted. The main directions of specialists' work are analyzed and the necessity of a comprehensive approach is substantiated.

Keywords: *autism spectrum disorders, psychological support, neurocorrection, rehabilitation, inclusive education, psychosocial support.*

УДК 159.992.762

Мочалова О.В.

*Практичний психолог
Закладу дошкільної освіти № 52
(ясла-садок) комбінованого типу
Миколаївської міської ради,
Миколаївської області
Миколаїв, Україна
kalaida91@gmail.com*

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ КОНЦЕНТРАЦІЇ УВАГИ У ГІПЕРАКТИВНОЇ ДИТИНИ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Анотація. Проблематика дослідження полягає у необхідності проаналізувати шляхи та особливості розвитку концентрації уваги у гіперактивних дітей дошкільного віку в рамках освітнього процесу в іграх - заняттях. Висвітлити складності у навчанні гіперактивних дітей дошкільного віку.

Ключові слова: *діти дошкільного віку, гіперактивність, увага, концентрація уваги, корекційно-розвивальна робота.*

У сучасній Україні, де тривають бойові дії, розвиток концентрації уваги у гіперактивних дошкільників є особливо важливим, тому що умови війни різко підсилюють труднощі уваги та ускладнюють нормальний психічний розвиток дитини, а її порушення гальмує загальний інтелектуальний розвиток дитини.

Фахівці відзначають збільшення кількості дітей із проявами Синдром дефіциту уваги і гіперактивності. Це робить питання розвитку концентрації одним із ключових у сучасній дошкільній педагогіці та психології.